

Aan
Directoraat Generaal Water
t.a.v. de Plaatsvervangend Directeur
Generaal
Mw. Ir. A.N. Wouters
Postbus 20906
2500 EX Den Haag

Cc
Landelijk bureau Ruimte voor de Rivier
Programmadirectie Ruimte voor de Rivier
t.a.v. Ir. T.A. Sprong / Ir. I.J. de Boer
Postbus 20903
2500 EX Den Haag

Contactpersoon
Ir. P.C. Janssen
Datum
23 februari 2006
Ons kenmerk
ENW 2006 - 7

Doorkiesnummer
015 - 2 518 276
Bijlage(n)
-
Uw kenmerk
-

Onderwerp

Aandachtspunten voor het vervolg van het project Ruimte voor de Rivier

Geachte mevrouw Wouters,

Recent is de PKB Ruimte voor de Rivier deel 3 vastgesteld. Het ENW heeft de afgelopen jaren het project Ruimte voor de Rivier gevolgd en heeft de inhoud van de PKB zorgvuldig bestudeerd. Graag wil ik u op basis daarvan een aantal aandachtspunten meegeven, die van belang kunnen zijn in het Tweede Kamerdebat over de PKB en in de planstudie- en uitvoeringsfasen van het project.

Daarbij wil ik om te beginnen opmerken dat het ENW zich verheugt dat de PKB het belang van een goede en duurzame bescherming tegen overstromingen toont. Het ENW benadrukt het belang van een evenwichtig pakket aan ruimtelijke en technische maatregelen om te voldoen aan de doelstellingen voor de korte én lange termijn. De zienswijze van het ENW over een aantal specifieke aspecten van het project vat ik hieronder samen.

over de nader uit te werken (veiligheids)aspecten

In de PKB is een groot aantal effecten van de Ruimte voor de Rivierprojecten beschreven. Het ENW is van mening dat in de planstudiefase de volgende aspecten nadere aandacht verdienen, niet in de laatste plaats omdat deze in veel gevallen het beoogde veiligheidsniveau kunnen beïnvloeden:

- Volgens het ENW is er nog niet voldoende inzicht in een aantal fysische processen in de Nederlandse rivieren, die van grote invloed kunnen zijn op de maatgevende condities langs de verschillende riviertakken. In het bijzonder de afvoerdeling op de

splitsingspunten en het morfologische gedrag, zoals de ruwheidsontwikkeling van de rivierbodem bij extreme condities zijn nog met veel onzekerheden omgeven en verdienen derhalve nadere aandacht.

Aanvullend wordt opgemerkt dat ook enige effecten die juist bij lage rivierafvoeren optreden, zoals een daling van de grondwaterstand binnendijks, nadere aandacht verdienen.

- Voor het bovenriviereengebied wordt uiterwaardverdieping als één van de te nemen maatregelen genoemd. Voor het bovenstroomse deel van het benedenriviereengebied (bijvoorbeeld de Bergsche Maas) wordt voor de lange termijn op beperkte schaal zomerbedverdieping voorgesteld. In beide gevallen moet tijdens een hoogwatersituatie rekening gehouden worden met een verhoging van de (grond)waterspanningen in de rivierdijk ter plaatse. Hierdoor neemt de faalkans van de betreffende dijk toe, in het bijzonder als gevolg van een grotere kans op piping. Het ENW adviseert daarom bij het ontwerp van uiterwaardverdiepingen rekening te houden met de stabiliteit van de waterkeringen langs de rivieren.
- Meer algemeen is – onder andere uit het project Veiligheid Nederland in Kaart – gebleken dat de onzekerheidsmarges in de berekende sterkte van de Nederlandse dijken vaak nog onaanvaardbaar groot zijn. Het ENW benadrukt dan ook het belang van voortgaand onderzoek naar de sterkte van onze dijken.
- Mogelijk kunnen kosten bespaard worden, wanneer uit de rivierverruimingsprojecten vrijkomende verontreinigde baggerspecie (klasse 3/4) verwerkt zou kunnen worden, bijvoorbeeld in dijkverhogingsprojecten. Om meer duidelijkheid te krijgen over de voorwaarden waaronder dit wellicht mogelijk is, verwijst het ENW naar de ervaring bij de projecten in het kader van het Deltaplan Grote Rivieren.
- Om voldoende draagvlak voor de beoogde maatregelen te creëren en vast te houden, acht het ENW het van belang de belanghebbenden nauw te blijven betrekken bij de planstudie- en uitvoeringsfase van het project. Dit betreft zowel het betrekken van burgers, belangengroeperingen, etc. als het betrekken van het bedrijfsleven. Eén van de mogelijkheden daarvoor is het toepassen van PPS constructies, bijvoorbeeld met zandwinners, waarbij inverdieneffecten gerealiseerd kunnen worden.
- Het is belangrijk na uitvoering van het project te kunnen toetsen of de beoogde doelstellingen gerealiseerd zijn. Het ENW beveelt daarom aan tijdens de planstudiefase een toetskader voor veiligheid en voor ruimtelijke kwaliteit te ontwikkelen.

over het toekomstige beheer en onderhoud

Het spreekt voor zich dat al tijdens de planstudiefase rekening gehouden moet worden met het noodzakelijke beheer en onderhoud, om de veiligheid in het riviereengebied op orde te houden. Hierover wil het ENW de volgende punten onder de aandacht brengen:

- Te zijner tijd zal de veiligheid in het riviereengebied gewaarborgd worden door een combinatie van ruimtelijke maatregelen en waterkeringen. Om de beoogde veiligheid

blijvend te garanderen is vanaf de start van de uitvoering toezicht op de toestand van het riviersysteem gewenst. Het ENW acht het daarom noodzakelijk de vijfjaarlijkse toetsing te verbreden van de waterkeringen naar het gehele riviersysteem. De wijze waarop dit vormgegeven kan worden zal in de komende jaren verder uitgewerkt moeten worden.

- Voor de Waal is afgesproken de zogenaamde 'Boertienruimte' in te zetten om de waterstandsverhogende effecten van onder andere natuurontwikkeling op te vangen. Het ENW constateert echter dat de Boertienruimte stilzwijgend is verwerkt in de taakstelling. Voor de Waal is het dus extra belangrijk te zorgen voor een dusdanig beheer, dat de natuurdoelstelling gerealiseerd kan worden zonder dat de veiligheidsdoelstelling in het geding komt.

over de milieubeoordeling

Gezien het recente karakter van de strategische milieubeoordeling (SMB) voor het project bestaat nog onduidelijkheid over de reikwijdte daarvan. Zo is het onduidelijk in hoeverre de SMB van invloed is op de milieu-effectrapportages (uitvoerings-MER's) die in de planstudiefase voor de afzonderlijke projecten opgesteld moeten worden. Spoedige duidelijkheid hierover is wenselijk, om vertraging in de projectuitvoering en daarmee in de realisatie van de beoogde veiligheid te voorkomen.

tenslotte

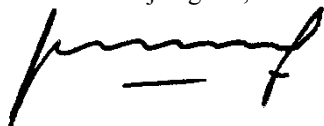
Binnen uw ministerie wordt momenteel de Programmadirectie Ruimte voor de Rivier ingericht, die de planning en uitvoering van de afzonderlijke projecten door waterschappen, provincies of gemeenten zal volgen. Om een goed afgestemde aanpak te garanderen wil ik u graag aanbieden de projectdirectie hierbij te ondersteunen. Daarbij zie ik voor het ENW de volgende mogelijke rollen:

- het verzorgen van de overkoepelende kwaliteitsborging tijdens de planstudiefase;
- het verder (doen) uitwerken van de benodigde leidraden voor het detailontwerp van de afzonderlijke maatregelen, en
- het borgen van de eventuele nieuwe kennis die uit de planstudiefase naar voren komt, bijvoorbeeld in de vorm van technische rapporten.

Vanuit deze rollen kan het ENW bovendien nieuwe kennisvragen identificeren, die in de komende jaren in de ENW onderzoeksagenda opgenomen kunnen worden.

Uiteraard ben ik bereid verder met u van gedachten te wisselen over de mogelijke bijdrage van het ENW.

Met vriendelijke groet,

Ir. G. Verwolf
Voorzitter Expertise Netwerk Waterkeren